

Zondag 6 februari 2022 vanuit de Bergkerk te Den Haag

Voorganger: ds. Martine Nijveld

Op de zondagen 9 en 30 januari stonden de psalmen 3 en 4 centraal. Vandaag psalm 5. De laatste in een kleine psalmenserie.

Lezing: psalm 5 (NBV21)

Lezing: Lucas 6: 1-5 (NBV21)

Preek

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

er zijn meerdere dichters,
die een gedicht maakten bij een deel
of zelfs bij elke van de 150 psalmen.
Leo Vroman, Lloyd Haft, en ook Anton Ent.
Die laatste, Anton Ent, schreef 150 gedichten geënt
op de psalmen, in de bundel 'Man van twee wegen'.
Ik vind het geen gemakkelijke poëzie,
maar een gedicht kan je al raken
door een enkele zin of door een paar woorden of door
een originele manier van zeggen.

Anton Ent geeft zijn gedicht bij psalm 5 als titel mee:
Struikgewas.

Struikgewas:
wat moet je daar nou mee?
Misschien is het omdat de dichter
van psalm 5 zich een weg lijkt te zoeken, lijkt te banen,
door het leven, door de regels, door de chaos,
door het struikgewas, zeg maar:
wijs mij uw weg, maak effen de weg die U mij wijst.

Ook psalm 5 is weer,
zoals zoveel, misschien wel alle psalmen,
kunstig opgebouwd.
Uit 5 blokjes tekst...
In de eerste vier verzen
ontmoeten we de God die hoort.
In de laatste twee verzen
de gemeente die een lied zingt.
In de verzen 5 tot 7 en 10 en 11, de binnenring van de psalm, zeg maar,
wordt het kwaad beschreven:
woorden als gewetenloosheid klinken,
onrecht, onheil, onwaarheid, een open graf is hun keel,
met hun tong praten ze alles glad,
het is van toen en nu en
altijd weer:
mensen die met hun denken en doen, praatjes en zwetsen
de gemeenschap kapot maken, vernietigen,
in stukken breken. In het klein en in het groot.

En middenin,
in de verzen 8 en 9,
zoekt de psalmdichter zijn weg, zoekt ze haar pad.

Psalm 5 is een morgengebed.
En zo'n morgengebed heeft vaak iets in zich van:
we gaan er weer voor,
vol goede moed vangen we de nieuwe dag aan,
we staan weer in de startblokken,
gaan het weer proberen.
Misschien wel na een nacht vol zorgen.
Na een doorwaakte nacht.
Er zijn zoveel dingen waar we ons zorgen
over kunnen maken:
in onze samenleving, in de wijde wereld,
in de kerk, in je werk,
in je eigen leven.

De dichter Anton Ent
besluit zijn gedicht bij psalm 5
met een bijzondere zin:
*En het wordt licht. Uw weg strekt zich uit
met links en rechts barmhartige struiken.*

Uw weg strekt zich uit met links en rechts barmhartige struiken.
Wat zou hij daarmee bedoelen:
barmhartige struiken.
Er zijn natuurlijk onbarmhartige struiken,
waaraan je je bezeert, schuurt, krassen oploopt.
Daar weten we allemaal van.
Maar:
barmhartige struiken...
Misschien doelt hij daarmee wel op datgene
wat in het begin en aan het eind van psalm 5 bezongen wordt:
aan het begin de God die hoort,
jou hoort als je roept, bidt,
klaagt, wacht...
En aan het eind van de psalm de gemeente die zoiets zingt als:
mijn schild ende betrouwen zijt Gij
o God mijn Heer....
De horende God en de zingende gemeente
als barmhartige struiken op je pad...
Naast je, jou vergezellend, begeleidend, een veilig geleide –
als je je weg zoekt in leven en geloven.

In het evangelie naar Lucas
gaan we van het struikgewas naar de korenvelden.
Jezus loopt met zijn leerlingen door de velden. Op sabbat.
Zijn leerlingen plukken aren, wrijven ze tussen hun handen en eten ervan.
Een bijna idyllisch plaatje, een mooie zomerdag, heerlijk,
een zondagmiddagwandeling.
Maar meteen is er ook discussie: waarom doet u wat op sabbat niet mag?

Doet u? Letterlijk staat er: doen jullie. De leerlingen worden er direct op aangesproken.

Maar Jezus antwoordt. Geeft antwoord aan de farizeeën die de vraag stellen, geeft antwoord op hun verwijt, springt voor zijn leerlingen in de bres.

Discussie over de sabbat was er veelvuldig.

Logisch, want de sabbat één van de pilaren van het geloven, herkenningpunt, identiteitskwesie, wezenlijk.

De dag waarop je de bevrijding viert.

Maar hoe vul je die rustdag in? Wat mag wel en wat mag niet?

Wat is werk en wat is vrij?

In de loop van de tijd waren daar allerlei regels en richtlijnen voor gekomen, altijd weer bediscussieerd en telkens verder doorgedacht.

Zoals dat gaat, ook in onze tijd,

wetten en regels als hulpmiddelen,

denk aan alle regels

en richtlijnen in de coronapandemie.

En dan gaat het niet aan

om Jezus en de farizeeën tegenover elkaar te zetten als mild versus streng.

Ook binnen de farizeeëse richting waren er, als het om regels gaat,

lichte en strenge stromingen, reukelijken en preciezen.

De enkele farizeeën in dít verhaal

zijn grensbewakers,

handhavers. Ze zien de leerlingen een regel overtreden

en zitten er meteen bovenop.

Zij horen bij de richting van: aren plukken is oogsten,

en de korrels wrijven in je handen is als dorsen.

Oogsten en dorsen is werken. En op de sabbat mag je niet werken.

Waarom doen jullie op de sabbat wat niet mag?!

En dan verwijst Jezus naar een verhaal.

Een verhaal over David,

op de vlucht,

hij ging het huis van God binnen,

nam de toonbroden, die daar liggen voor God,

teken van het verbond, 12 broden,

en hij nam ze, at ervan en deelde ze uit

aan zijn metgezellen.

Ook niet geoorloofd. Mag niet.

En toch doet David het.

Wat wil Jezus daar nu eigenlijk mee zeggen?

Als David iets mocht doen wat niet mag, dan wij ook?

Of: nood breekt wet? Ze hadden honger?

Sowieso opvallend dat Jezus niet met een regel komt.

Zo van: het mag toch. Het staat in de bijbel. Ik heb gelijk.

De ene regel tegenover de andere.

Discussie.

Die al snel verhardt.

Jezus komt met een verhaal.
En een verhaal zet je aan het denken.
Zet jou aan het denken.
Regels zijn maar al te vaak struikgewas.
Verhalen kunnen barmhartige struiken zijn.

En ik denk dat Jezus met dit verhaal iets wil vertellen
over wat volgens hem de kern van leven is.
David neemt,
eet,
deelt van het brood.
Nemen, eten, geven, uitdelen.
Het zijn die woorden die vaker terugkomen in het evangelie.
Als zoveel mensen honger hebben en er slechts 5 broden en 2 vissen zijn:
dan neemt Jezus het brood, dankt en deelt. En ze eten.
Als hij met zijn leerlingen een laatste maaltijd viert,
dan neemt hij het brood, dankt en deelt:
neem en eet.

Jezus vertelt een verhaal over
wat het leven goed maakt: eten en delen, danken en geven.
Leven is delen.
Dat is de wereld waarheen Jezus
ons wil bewegen.
Het koninkrijk van God.

En de sabbat? Die is bedoeld
om tijd te hebben voor het goede, te genieten van het goede,
om te proeven dat God goed is.
De leerlingen wrijven het koren in de handen,
ze snuiven de geur van de
schepping op.

Geen discussie
over wat hoort en wat niet,
over regels,
ook de kerk heeft een heel gebouw aan kerkorde en regels en richtlijnen,
aan verleden, aan gehechtheden, aan traditie,
idealen en gloriетijden.
Maar de vraag is niet:
hoe dienen wij God goed,
op de juiste wijze.

Beter, heilzamer, is het om elkaar de kleine verhalen te vertellen
over wat ons goed gedaan heeft.

In het besef
dat onze God een god is
die broze en afhankelijke mensen zoekt
en dient.
Amen.